

421. Vésztő, Bikeri, 20. sz. lelőhely

(MRT 6. k. 12/20 lh.)

(Békés megye) R, H

A magyar–amerikai Körös Regionális Régészeti Program negyedik ásatási idényére 2003. június 23. és augusztus 8. között került sor a lelőhelyen.

A tiszapolgári kultúra településén az idei év legfontosabb célkitűzéseként a 2. szelvényüinktől Ny-i irányban folytatódó házrészlet feltárását, a települést kerítő árokrendszer nagyobb felületben történő vizsgálatát, a tavaly elvégzett magnetométeres felmérés alapján feltételezett kemence kibontását, valamint a megkezdett szelvényeinkben folyó munka befejezését jelöltük meg.

A 2. szelvényben folytatódott a ház alapárkának kibontása, míg a 3. szelvényben sikerült megfogni az ottani ház alapárkát; illetve teljesen befejezni a padlószint bontását. Előbbiben egy részleges lótemetkezéssel honfoglaló sírt, utóbbiban egy, a településsel egykorú, zsugorított, két edénnyel eltemetett csecsemő vázát is feltártuk.

A lelőhely DK-i szélén az árokrendszer megkutatása céljából nyitottuk meg a 20×10 m-es nagyságú 7. szelvényünket. A munka eredményeképpen kiderült, hogy a külső árok széles, viszonylag sekély, míg a belső keskeny, nagyobb mélységű, benne oszlophelyeket figyeltünk meg, amely alapján itt paliszádra következettünk. A belső árkot cölöplyuk sor is kíséri belső oldala felől. Az egyik ilyen cölöplyuk felett került elő egy újabb kora rézkori, zsugorított, edény- és kagylóhéjmellékletekkel ellátott temetkezés.

A feltételezett kemencére 2×4 m-es szelvényt nyitottunk. A munka során több kemencét, esetleg füstölőként definiálható objektumot bontottunk ki.

A 2. szelvény Ny-i oldalához csatlakoztatva nyitottuk meg a 12×8 m-es 9. szelvényünket. A 2. szelvényben talált alapárkos, felszínre épített ház erre folytatódott. A bontás során kiderült, hogy a ház nem égett le, álló falait 10–35 cm magasságban sikerült megfognunk. A falak alatt itt is megtaláltuk az alapárkokat, amelyeket teljesen kibontottunk. A szelvényben ezenkívül több korábbi, illetve későbbi gödör is előkerült.

A 2. és 9. szelvényben talált alapárkok alapján úgy tűnik, hogy két 5–6×10–12 m nagyságú ház állt a területen egymást követően: a korábbi, nyugatabbra eső ház K-i alapárkát felhasználhatták a keletebbre eső, későbbi ház építése során.

A kutatási programot támogatta a National Science Foundation, valamint az MTA-OTKA-NSF nemzetközi együttműködési program.

Munkatársak: Richard Yerkes, Apostolos Sarris, Süsmegi Pál, Bácsmegi Gábor, Fogas Ottó, 3 magyar és 18 amerikai egyetemi hallgató.

GYUCHA ATTILA – WILLIAM A. PARKINSON

422. Vilmány, Fő utca 114.

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B

2003 áprilisában a tulajdonos értesítette a Herman Ot-

tó Múzeumot, hogy udvarukon emésztőgödör ásásakor őskori edényeket találtak. Kiszálláskor megtekintettük a helyszínt. A leletek, egy összetört urna, egy hiányos fazék, régi és új törésfelülettel, egy díszített, talpas bögre és két kis spirális, valamint egy flitter két lyukkal és az összegyűjtött hamvak késő bronzkori sír maradványai.

A lelet az emésztőgödör K-i falában látszott, s oldalról vették ki a tárgyakat, így egymáshoz való viszonyokról többet nem tudunk. A sír egy méter mélységben volt a barna talajban, elszíneződés, vagy beásás nem látszott. A sárga földréteg két méternél jelentkezett.

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA

423. Visegrád, Fő u. 36., úgynevezett Bene-telek

(Pest megye)

Az 1984–86-ban igen kedvezőtlen körülmények között csekély anyagi forrásból leletmentés formájában megtalált csontfeldolgozó műhely, és az 1997–98. évi, a telek DK-i sarkában levő, részben magánterület alá húzódó 12×8,5 m-es, 70–80 cm-es felmenő falakkal bíró 14–15. sz-i kőház környékének kutatását folytattuk 2003. szeptember 1–11. között. A korábbi feltárások során 1–2 megmunkált csonthulladék-darabot, nagyszámú vasszerszámot, érmeket, kerámia-, állatcsonttöredékeket találtunk. Ezek alapján az ásatás célkitűzése változatlanul a csontműhely környékének vizsgálata, illetve a ház és műhely esetleges összefüggésének tisztázása volt. A 14–15. sz-i csontfeldolgozó műhely leletanyagát a MNM Mátyás Király Múzeum állandó kiállításán mutattuk be, az ásatás eredményeiről hazai és nemzetközi konferencián számoltunk be. Intézményünk „Középkori mesterségek” c. sikeres múzeumpedagógiai rendezvényén az ásatáson talált leletek és korabeli képi források alapján rekonstruált esztergán a gyakorlatban mutatjuk be a középkori csontgyöngy készítését. Mindezen szakmai és közművelődési indokok is alátámasztják a további kutatás szükségességét.

Az idei ásatás anyagi-technikai, időbeli korlátok miatt az 1997–98-ban feltárt kőháztól ÉK-re a jelenlegi magántelek határa melletti cca. 100 m²-es területen valósult meg. Három szelvényt nyitottunk, egyet a kőháztól Ny-ra, a másikat az 1988. évi ásatás szelvényének folytatásában, a harmadikat a magántelek kerítésének sarkánál a Mozi köz közvetlen közelében. A csekély területen folyó ásatás komoly eredményeket hozott. A nagy mennyiségű 14–15. sz-i kerámiatöredék és konyhai állatcsonthulladék mellett jelentős számú, különböző mesterségekhez tartozó fémszerszámokat, használati eszközöket (tornyos lakat, lakatkulcsok, kések, sarkantyú stb.) találtunk. Kiemelkedő lelet egy bronzmérleg töredéke. A kőház külső habarcsos, köves járósíntjének újabb szakaszát bontottuk ki. A 3. szelvényben az újkori építési törmelékkel telített beásás komolyan akadályozta a munkát, ennek ellenére itt került elő a legérdekesebb leletanyag. A szelvény DNy-i sarkában cca.